

DILEMMAN I SKOLANS DEMOKRATIUPPDRAG

Tobias Bromander, Institutionen för pedagogik och lärande,
Linnéuniversitetet
E-post | tobias.bromander@lnu.se

Johanna Jormfeldt, Institutionen för statsvetenskap, Linnéuniversitetet
E-post | johanna.jormfeldt@lnu.se

Inledning

Det ligger i varje stats intresse att utbilda de unga till goda medborgare som kan och vill upprätthålla den rådande ordningen. Detta gäller oavsett om staten styrs autokratiskt eller demokratiskt. Skolan är därför en särskilt betydelsefull samhällsinstitution. I demokratier är uppgiften att förmedla statsskickets värderingar särskilt intrikat, eftersom kritiskt ifrågasättande är en oumbärlig del i ett demokratiskt förhållningssätt. Det går inte att indoktrinera ungdomar till demokrati. Demokrati förutsätter frihet och autonomi. ”Fostran” till demokratiskt medborgarskap bär alltså på en inneboende paradox, erkänd som ett av demokratiteorins klassiska dilemman (Broman 2009, s 18 f). Elever vet inte vad de inte vet; de vet inte vad de behöver lära sig. Därför kompliceras deras deltagande i ett demokratiskt beslutsfattande som rör deras egen utbildning (Fritzell 2003:16). Såväl när det handlar om lärande av allehanda ämneskunskaper som när det handlar om lärande av demokratiskt beslutsfattande, demokratiskt förhållningssätt och demokratiska värderingar behöver vi förhålla oss till det motsägelsefulla i skolans demokratutbildande uppdrag. Eftersom skolans roll är så viktig – det är den samhällsinstitution som har statens uppdrag att i minst 10 år vardagligen påverka alla barn och ungdomar – är den politiskt intressant. Den rankas

förvisso sällan högst i undersökningar av vad allmänheten ser som den viktigaste frågan inför val, men den brukar finnas med på topplistan (se t.ex. Oskarson & Ahlbom 2021:18) och någon typ av skoldebatt pågår nästan jämt. Människor har lätt att relatera till skolan. Alla har gått i skolan, många har eller har haft barn i skolan och relativt många arbetar i skolan. Så vad tycker egentligen svenska folket att skolan har för uppgift relaterat till skolans demokratiuppdrag? Råder samsyn eller är skolans demokratiuppdrag en konfliktyta i svensk politik? Det finns, som vi snart ska se, en stor samsyn bland svenska folket om vad elever bör lära sig i skolan. Både när det gäller skolans demokratifostran och dess kunskapsuppdrag uttrycker de allra flesta som har fått frågan i Surveyundersökningen 2020 (Hagevi 2020) ett starkt stöd. Men det finns också skillnader som är värda att notera. Den viktigaste politiska skiljelinjen går – som sig bör – mellan partier med olika ideologisk hemvist. Vi har i den här artikeln gjort en enkel uppdelning mellan partier som drar åt det rödgröna hållet (V, MP, S och C) och partier som drar åt det högerkonservativa hållet (M, KD, L och SD, d.v.s. de partier som kom att formera Tidösamarbetet efter valet 2022). Eftersom det finns tendenser mot en ökande polarisering mellan könen i flera politiska sakfrågor (Oskarson och Ahlbom 2021) undersöker vi dessutom skillnaden i uppfattningar mellan kvinnor och män.

Syftet med den här artikeln är att sätta uppfattningar om skolans uppgifter i relation till ideologisk hemvist och könstillhörighet. Vi kommer att besvara följande frågeställningar:

- I vilken mån skiljer sig uppfattningar om vad som är viktigt i skolan mellan anhängare av rödgröna partier och anhängare av högerkonservativa partier?
- Vilka skillnader finns mellan rödgröna och högerkonservativa partianhängare i fråga om skolans demokratiuppdrag?
- Hur skiljer sig kvinnors och mäns uppfattningar i skolfrågor jämfört med skillnader mellan rödgröna och högerkonservativa partianhängare?

Skolans demokratiuppdrag

Ibland talas det om skolans dubbla uppdrag, kunskapsuppdraget och demokratiuppdraget. Ett demokratiskt samhälle förutsätter emellertid medborgare som är utbildade både i traditionell skolkunskap och medborgerliga kompetenser. En god medborgare behöver absolut kunna läsa, skriva och räkna samt vara väl orienterad i olika kunskapsområden, men också vara införstådd med demokratins principer och funktion. Skolan har i uppdrag att förmedla och förankra demokratiska värderingar hos eleverna (Lgr 22). Dessutom uttrycker skollagen att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen (SFS 2010:800, 4 kap. 9§). Skolans demokratiuppdrag handlar alltså både om att socialisera eleverna till att understödja ett demokratiskt samhälle och att träna på ett ansvarsfullt inflytande i skolvardagen. Det finns anledning att anta att den svenska skolan lyckas relativt bra med demokratifostran men att det finns skillnader mellan olika grupper av elever (ICCS 2016). Ju mer gynnsamma socioekonomiska omständigheter eleverna lever under, desto bättre lyckas förankringen av demokrativärden. Lågt utbildade föräldrar är en faktor som försvårar alla delar av skolans uppdrag. Dessutom finns det studier som tyder på att pojkar i lägre utsträckning omfattar demokratiska värderingar (se t.ex. ICCS 2016) och indikationer på att pojkdominerade miljöer i skolan utgör sämre förutsättningar för en demokratisk skolvardag (Jormfeldt 2011). Demokratin förutsätter en jämlikhet mellan medborgarna i den meningen att alla ska ha

samma grundläggande fri- och rättigheter. Även om detta kriterium uppfylls i formella termer finns det stora skillnader i deltagande beroende på vilka incitament och resurser medborgarna har (Blais 2010). Skolans roll är betydelsefull och förväntas fungera kompensatoriskt så att initiala skillnader mellan eleverna jämnas ut. I det avseendet finns det dock mycket som tyder på att det finns problem i det svenska skolsystemet och att skillnader snarare förstärks än kompenseras (Betänkande av utredningen om en mer likvärdig skola 2020; Dovemark och Holm 2017). De grundläggande frågor om jämlikhet och rättvisa som präglar de ideologiska skiljelinjerna i samhället i stort återfinns alltså också i skolan. Där blir de dessutom extra laddade eftersom skolan är grunden för framtidens generationer av medborgare och för det framtida samhället. Westheimer och Kahne (2004) konstaterar att det finns många olika tolkningar av innehållet i en god demokratiutbildning. Somliga tänker sig ett fokus på jämlikhet och lika möjligheter, medan andra ser fria marknader som mest väsentligt. Att skydda liberala föreställningar om frihet kan vara en prioritering och en annan ett välfungerande civilsamhälle. Westheimer och Kahne (2004) menar att det är viktigt att erkänna *politikens* betydelse i demokratin. Skolor tenderar att fokusera på att elever ska utveckla egenskaper som förvisso är goda, men egentligen inte är att betrakta som demokratiska, som till exempel ärlighet, integritet och att ta ansvar för sina handlingar. I själva verket kan sådana egenskaper, i kombination med lojalitet och lydnad, stå i vägen för kritisk reflektion och beredskap att ta till åtgärder för förändring. En sådan demokratiundervisning kan resultera i hövlighet och foglighet snarare än demokrati (Westheimer och Kahne 2004). Olika uppfattningar och politisk konflikt är inget att rädas i ett demokratiskt samhälle. Tvärtom är det en nödvändighet. ”Ideologisk polarisering är nödvändig för en levande demokrati. Pluralism – att det finns meningsfulla skillnader mellan politiska alternativ – är inbyggd i själva definitionen av demokrati” skriver Oscarsson med flera (2021:14) i *Demokratirådets rapport 2021: Polarisering i Sverige*. Westheimer och Kahne (2004) presenterar tre ”typer” av medborgare, som skolan kan utbilda till: den personligt ansvarige medborgaren, den deltagande medborgaren och den rättvisorienterade medborgaren. Enligt deras uppfattning är det den rättvisorienterade medborgaren som har den mest djupgående demokratiska kompetensen. Den personligt ansvarige medborgaren hjälper till när det behövs insatser, till exempel genom att ge pengar eller kläder till en insamling. Den deltagande medborgaren är en av dem som organiserar insamlingen och ser till att hjälpen kommer de behövande till del. Den rättvisorienterade medborgaren reagerar i stället på att hjälpsatsen alls behövs och arbetar politiskt för att förändra system och strukturer. Politik handlar om kollektivt agerande för samhällets bästa; därför är det viktigt att skolor inte fokuserar på en alltigenom teknokratisk och värdenneutral analys av samhällsproblem (Westheimer och Kahne 2004). Den här typen av frågor, vilka värden som är viktigast i en demokrati och vad som kännetecknar en god demokratisk medborgare, behöver diskuteras om vi ska kunna förstå skolans roll i det svenska samhället.

Partiblock och ideologisk polarisering

I skrivande stund finns det åtta partier i Sveriges riksdag. Om de alla är tillräckligt säregna för att ha ett existensberättigande prövas i de allmänna valen. Politisk konflikt är, som sagt, en förutsättning för att demokratin ska fungera. Det finns dock farhågor att konflikten går för långt, att den förgiftar samhällsdebatten och skapar misstro och fiendskap mellan människor. Oscarsson med

flera (2021) har undersökt hur det står till med polariseringen i Sverige. Författarnas slutsats är att det inte finns någon anledning till oro. Polarisering hör alltså till fundamenten i demokratin. Den har i någon mån både ökat och minskat över tid men inget tyder på att den är på väg att skena bortom kontroll. I ett avseende har emellertid polariseringen tilltagit markant under det senaste decenniet och det gäller den kulturella värderingsdimensionen. I synen på flyktingmottagning och frågor som anknyter till migration och integration har de ideologiska avstånden mellan partierna blivit större (Oscarsson m. fl. 2021; se även Johansson Heinö 2021). Det var också ställningstaganden i dessa kulturella värderingsfrågor som avgjorde vilka samarbetskonstellationer som var möjliga i riksdagen under mandatperioden 2018–2022. Minoritetsregeringarna hade oklara underlag och svårt att få igenom sin politik. Även efter valet 2022 stod det klart att den mest betydande ideologiska skiljelinjen går mellan de rödgröna partierna (V, S och MP med stöd av C) och de högerkonservativa partierna (M, KD och SD med stöd av L), just för att den fångar in den eldfångda kulturella värderingsdimensionen. I våra statistiska analyser jämförs därför anhängare till dessa båda politiska block med varandra.

Tilltagande könsskillnader i politiska uppfattningar

Den svenska demokratin med lika rösträtt för män och kvinnor har nyligen firat 100-årsjubileum. Den formella rösträtten till trots tog det lång tid innan kvinnor började ta plats i politiken, som valda representanter och som väljare. I dagsläget är den politiska representationen på ett övergripande plan jämställd i Sverige och valdeltagandet skiljer sig nästan inte alls mellan män och kvinnor (Naurin och Öhberg 2019; Oskarson och Ahlbom 2021). Valdeltagande och representation hör ihop på så sätt att en ökad andel kvinnor på politiska förtroendeposter antas utmana bilden av politik som en manlig sfär. Kvinnor förväntas alltså rösta i större utsträckning när det finns kvinnliga representanter att rösta på och när det finns kvinnliga förebilder i politiken (Wolbrecht och Campbell 2007). Mot den bakgrunden är det viktigt att villkoren för de förtroendevalda är jämställda. En studie av Bromander (2012) tyder dock på att medierna är hårdare i sin granskning av kvinnor som figurerar i politiska skandaler. Vi kan alltså inte ta för givet att det som vid en första anblick ser ut att vara jämställt verkligen innebär jämställda förutsättningar för de förtroendevalda. Om vi lämnar det politiska deltagandet och övergår till att studera hur män och kvinnor förhåller sig till politikens innehåll finns det intressanta skillnader. Män tenderar att placera sig själva mer till höger på vänster-högerskalan, medan kvinnor placerar sig mer till vänster. Det är inget jättegap, men skillnaderna har ökat på senare tid och Oskarson och Ahlbom (2021:6) beskriver en ”mobiliserad könsdimension” bland de svenska väljarna, där kvinnor i större utsträckning värnar så kallade välfärdsfrågor. Utbildning är ett av de politikområden där kvinnor i större utsträckning än män anger att det är viktigt för deras val av parti (Oskarson och Ahlbom 2021:19). När det gäller de tidigare nämnda kulturella värderingsdimensionen finns det också skillnader mellan könen. Både män och kvinnor har blivit mer kritiska till flyktingmottagande sedan 2014, men kvinnor är signifikant mindre kritiska än män och så har det varit under hela 2000-talet (Naurin och Öhberg 2019:400). Eftersom kulturella värderingsfrågor ställs på spel också i skolan, är det särskilt intressant att se om uppfattningar om skolundervisningens innehåll som relaterar till detta skiljer sig mellan män och kvinnor.

Skolundervisningens viktigaste innehåll

I undersökningen Survey 2020 (Hagevi 2020) har de svarande ställts inför frågan ”Hur viktigt tycker du att det är att skolundervisning fokuserar på följande?” följt av de åtta områden som listas i tabell 1. Svartalternativen gick från 0, ”inte alls viktigt” till 10, ”mycket viktigt”. Uppmaningen var inte att rangordna de olika förslagen till undervisningsfokus, utan det gick bra att värdera samtliga områden lika högt. I tabell 1 redovisas svaren fördelade efter anhängare till respektive politiska block.

Tabell 1. Samband mellan politiskt block och uppfattning om vad det är viktigt att skolan fokuserar på (medelvärde på skalan 0–10).

Undervisningsfokus	Politiskt block		Differens	Antal svarande
	<i>S, MP, V, C</i>	<i>M, KD, L, SD</i>		
Ämneskunskaper	8,69	8,70	-0,01	1224
Analytisk förmåga	8,41	8,24	0,17	1215
Uppförande och respekt	8,65	9,11	-0,46	1224
Svenska värderingar	6,60	8,10	-1,50	1223
Mångfaldsfrågor	7,96	6,53	1,43	1220
Kritiskt tänkande	8,75	8,44	0,31	1220
Elevdemokrati i skolan	8,05	7,30	0,75	1222
Jämställdhet mellan tjejer och killar	9,49	9,11	0,38	1228

Det som alla tillfrågade, anhängare till båda de politiska blocken, tycker är allra viktigast att skolundervisningen fokuserar på är ”jämställdhet mellan tjejer och killar”. Det rödgröna blockets anhängare har ett något högre medelvärde men båda ligger över nio på den tiogradiga skalan. Det råder alltså ingen tvekan om att jämställdhet är ett värde som svenska folket står bakom och som skolan förväntas stå upp för. När det kommer till *näst* viktigaste innehållsområde skiljer det sig dock mellan anhängarna av de båda politiska blocken. De högerkonservativa blockets anhängare ger området ”uppförande och respekt” ett lika högt värde som jämställdhet: 9,11. För det rödgröna blockets anhängare kommer i stället ”ämneskunskaper” på andra plats. Det är emellertid ingen enorm skillnad i uppfattning mellan de båda politiska lägren. Även de högerkonservativa tycker att ämneskunskaper är bland viktigaste områdena (tredje plats) och även om de rödgröna anhängarna inte sätter ”uppförande och respekt” i topp tre så vittnar medelvärdet 8,65 om att det bedöms som en viktig del av skolundervisningen. På tredje plats för de rödgröna anhängarna kommer ”kritiskt tänkande” med ett medelvärde på 8,75. Inte heller i det avseendet är det stor skillnad mellan de politiska blocken. Även anhängarna till de högerkonservativa anger att ”kritiskt tänkande” är ett viktigt innehållsområde i skolan. Finns det då inga skillnader att tala om mellan personer som sympatiserar med den högerkonservativa respektive den rödgröna sidan i politiken? Jo, i ett par av de så kallade kulturkrigsfrågorna (se Johansson Heinö 2021) ser vi en tydlig diskrepans mellan blocken. De högerkonservativa anger att ”svenska värderingar” är en viktig del av skolundervisningen i högre grad än de rödgröna. Skillnaden mellan blockens medelvärden är 1,5 skalenheter. Även när det gäller ”mångfaldsfrågor” finns en liknande skillnad. Anhängarna till det rödgröna blocket anger att detta är viktigt i en högre omfattning än anhängare till de högerkonservativa. Den tredje största skillnaden finns i frågan om ”elevdemokrati”. De rödgröna anhängarna tycker att detta är viktigt i en större utsträckning än de högerkonservativa anhängarna.

Vi övergår nu till att studera hur könstillhörigheten påverkar uppfattningen om vad det är viktigt att skolan fokuserar på. I tabell 2 redovisas samma uppsättning områden med undervisningsfokus som tidigare, men nu fördelas svaren i separata kolumner för kvinnor respektive män.

Tabell 2. Samband mellan könstillhörighet och uppfattning om vad det är viktigt att skolan fokuserar på (medelvärde på skalan 0–10).

Undervisningsfokus	Könstillhörighet		Differens	Antal svarande
	Kvinna	Man		
Ämneskunskaper	8,84	8,53	0,31	1320
Analytisk förmåga	8,42	8,23	0,19	1312
Uppförande och respekt	8,96	8,79	0,17	1322
Svenska värderingar	7,26	7,35	-0,09	1320
Mångfaldsfrågor	7,97	6,58	1,39	1316
Kritiskt tänkande	8,75	8,47	0,28	1317
Elevdemokrati i skolan	8,30	7,06	1,24	1320
Jämställdhet mellan tjejer och killar	9,49	9,07	0,42	1325

En jämförelse mellan kvinnors och mäns skolpolitiska uppfattningar visar intressanta likheter med de skillnader som vi har kunnat konstatera mellan de båda politiska blockens anhängare. Kvinnors uppfattningar överensstämmer i stora drag med de rödgrönas uppfattningar och mäns uppfattningar överensstämmer i stora drag med de högerkonservativas uppfattningar. En fråga som är avsevärt mindre polariserad mellan kvinnor och män än mellan de politiska blocken är ”svenska värderingar”. Det är det enda område som män tycker är något viktigare än kvinnor, men skillnaden är försumbar. Desto mer markant är skillnaden i uppfattning om ”mångfaldsfrågor”, som kvinnor i genomsnitt anger som viktigare än män med 1.39 skalsteg på den 11-gradiga skalan. Den näst största könsskillnaden ser vi i frågan om ”elevdemokrati”, som kvinnor framhåller som viktigare än män att skolundervisningen fokuserar på. Allra viktigast tycker dock både män och kvinnor att jämställdhet är, men kvinnor har ett högre genomsnittsvärde.

Skolpolitiska förslag som rör demokratiuppdraget

I Survey 2020 (Hagevi 2020) ombads de svarande att uttrycka sin åsikt om ett antal skolpolitiska förslag. Frågeställningen löd ”Här är några förslag som har nämnts i skoldebatten. Vilken är din åsikt om dem?” De svarande kunde kryssa i ”mycket bra” (1), ”ganska bra” (2), ”varken eller” (3), ”ganska dåligt” (4) eller ”mycket dåligt” (5). I tabell 3 redovisas procentsatsen av de svarande som har angett att förslagen är mycket eller ganska bra. Vi ska nu se om det också finns skillnader mellan de politiska blockens anhängare i hur de värderar politiska förslag som rör just villkoren för elevdemokrati, nämligen skoldemokratis förutsättningar och innehåll.

Tabell 3. Samband mellan politiskt block och andel som svarat att ett politiskt förslag är bra eller mycket bra (procent). fokuserar på (medelvärde på skalan 0–10).

Undervisningsfokus	Politiskt block		Differens	Antal svarande
	S, MP, V, C	M, KD, L, SD		
Förbereda eleverna bättre på att leva i ett demokratiskt samhälle	90	89	1	1233
Lära eleverna pröva olika ståndpunkter och se olika perspektiv	91	85	6	1231
Lära eleverna att kompromissa och komma överens	89	84	5	1230
Ge eleverna större inflytande över undervisningen	32	23	9	1229
Träna mer på att ta eget ansvar för sina handlingar	87	91	-4	1225
Lärarna ska få bestämma mer över eleverna	60	81	-21	1229

Anhängarna till båda de politiska blocken tycker att det vore bra om skolan bättre förberedde eleverna på att leva i ett demokratiskt samhälle, lärde eleverna att pröva olika ståndpunkter och se olika perspektiv samt lärde dem att kompromissa och komma överens. Gott och väl över 80 procent av alla tillfrågade tycker att dessa förslag är bra eller mycket bra. De rödgröna anhängarna tycker så i någon mån mer än de högerkonservativa, men mer slående än skillnader är samsynen i dessa frågor. Även när det gäller förslaget att skolan bör träna eleverna mer på att ta ansvar för sina handlingar råder en mycket stor samsyn om att detta är ett bra eller mycket bra förslag, men här är det en något större andel högerkonservativa som tycker så. Uppfattningarna mellan anhängarna till de politiska blocken går emellertid isär när det gäller påståendena om att ge eleverna större inflytande över undervisningen och i ännu högre grad beträffande påståendet att lärarna ska få bestämma mer över eleverna. Det är en klar minoritet i båda de politiska lägren som tycker att eleverna bör ges större inflytande över undervisningen, men det är en nio procentenheter större andel av de rödgröna anhängarna som stöder förslaget. Tvärtom – och en ännu större skillnad mellan blocken – förhåller det sig med påståendet att lärare ska få bestämma mer över eleverna. En majoritet av alla tycker att det är ett bra eller mycket bra förslag, men det skiljer 21 procentenheter mellan de politiska blocken. Över 80 procent av de högerkonservativa tycker att lärarna ska bestämma mer, men bara 60 procent av de rödgröna.

När vi på samma sätt undersöker värderingen av de skolpolitiska förslagen och fördelar svaren i kategorierna kvinnor och män får vi en bild av hur uppfattningarna skiljer sig mellan könen. Resultatet redovisas i tabell 4.

Kvinnor tycker i större utsträckning än män att alla förslag utom ett är bra eller mycket bra. Undantaget är förslaget att lärare ska få bestämma mer över eleverna. Den största skillnaden mellan kvinnor och män gäller förslaget ”Ge eleverna större inflytande över undervisningen”, där det skiljer hela 15 procentenheter mellan könen. Värt att notera är dock att det är en klar minoritet, bland både kvinnor och män, som tycker att detta är ett bra eller mycket bra förslag. Icke desto mindre är mönstret tydligt: kvinnor värderar skoldemokrati och elevinflytande högre än män, ett faktum som belades redan 2010 (Jormfeldt 2010) och kan konstateras ha stått sig genom åren.

Tabell 4. Samband mellan könstillhörighet och andel som svarat att ett politiskt förslag är bra eller mycket bra (procent).

Undervisningsfokus	Könstillhörighet		Differens	Antal svarande
	Kvinna	Man		
Förbereda eleverna bättre på att leva i ett demokratiskt samhälle	92	86	6	1332
Lära eleverna pröva olika ståndpunkter och se olika perspektiv	92	84	8	1329
Lära eleverna att kompromissa och komma överens	88	83	5	1327
Ge eleverna större inflytande över undervisningen	36	21	15	1327
Träna mer på att ta eget ansvar för sina handlingar	89	88	1	1323
Lärarna ska få bestämma mer över eleverna	65	75	-10	1327

Slutsatser

Den viktigaste slutsatsen som vi kan dra efter den här undersökningen är att det råder en stor samsyn i den svenska befolkning om vad som är viktigt undervisningsfokus i den svenska skolan. På skalan mellan 0 och 10 hamnar de fem områdena *ämneskunskaper*, *analytisk förmåga*, *uppförande och respekt*, *kritiskt tänkande* och *jämställdhet mellan tjejer och killar* alla över 8 i medeltal hos samtliga svarande. Bland sympatisörer till det högerkonservativa blocket och bland män är det något mindre självklart med *elevdemokrati i skolan*. *Svenska värderingar* står lägre i kurs hos anhängarna till det rödgröna blocket, medan *mångfaldsfrågor* är mindre populärt hos de högerkonservativa. *Mångfaldsfrågor* är också ett område kvinnor anger som viktigare än män. Vår undersökning visar därmed att det är i de kulturella värderingsfrågorna som skillnader framträder, både skillnader mellan partiblocken och mellan kvinnor och män (jfr Johansson Heinö 2021).

I de skolpolitiska förslag som rör demokratiuppdraget finns det också en mycket hög och samstämmig uppslutning kring de flesta förslagen, med över 80 procent som tycker att de är ganska eller mycket bra. Förslaget att lärarna ska få bestämma mer över eleverna har dock ett markant högre stöd bland högerkonservativa sympatisörer än rödgröna och det finns också en tydlig skillnad mellan könen i uppfattningen om det förslaget. Att eleverna ska ges större inflytande över undervisningen är inte ett populärt förslag, men det är betydligt fler rödgröna sympatisörer som stödjer förslaget och det är fler kvinnor än män som tycker att det är ett bra förslag. Resultatet går alltså i linje med tidigare studier som visar att kvinnor värderar elevdemokrati högre än män (Jormfeldt 2010).

Sammanfattningsvis kan vi se att de skillnader som finns i befolkningens uppfattning om skolrelaterade frågor skär på liknande sätt mellan blocken och mellan könen. Det finns ett mönster av likhet mellan rödgröna och kvinnliga uppfattningar samt mellan högerkonservativa och manliga

uppfattningar. Dessa mönster harmonierar väl med tidigare studier om såväl ideologisk polarisering som könsskillnader i politiska uppfattningar. Skillnaderna ska emellertid inte överdrivas. Svenska folket är i stor utsträckning överens om vad som är skolans uppgift.

Referenser

- Betänkande av utredningen om en mer likvärdig skola (2020) *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning* (SOU 2020:28). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Blais, André (2010) "Political participation" s 165-183 i *Comparing Democracies 3: Elections and Voting in the 21st Century*, red LeDuc, Lawrence, Niemi, Richard G. och Norris, Pippa. London: Sage.
- Broman, Anders (2009) *Att göra en demokrat? Demokratisk socialisation i den svenska gymnasieskolan*. Karlstad: Karlstad University Studies.
- Bromander, Tobias (2012) *Politiska skandaler! Behandlas kvinnor och män olika i massmedia?* Växjö: Linnaeus University press.
- Dovemark, Marianne och Ann-Sofie Holm (2017) "Pedagogic identities for sale! Segregation and homogenization in Swedish upper secondary school." *British Journal of Sociology of Education*, 38 (4): 518–532.
- Fritzell, Christer (2003) "Demokratisk kompetens – några steg mot en praktisk-pedagogisk deliberationsmodell." *Utbildning & Demokrati*, 12 (3): 9–39.
- Hagevi, Magnus (2020) "Survey 2020: Teknisk rapport." *Surveyjournalen*, 7 (1): 26–50.
- ICCS 2016 (2017) *Kunskaper, värderingar och engagemang i medborgar-, demokrati- och samhällsfrågor hos svenska 14-åringar i ett internationellt perspektiv (Rapport 460)*. Stockholm: Skolverket.
- Johansson Heinö, Andreas (2021) *Anteckningar från kulturkriget*. Stockholm: Timbro förlag.
- Jormfeldt, Johanna (2010) "Den typiska skoldemokrativurmaren", s 105-117 i *Avstamp: Svenska folkets värden och syn på brännande samhällsfrågor*, red Magnus Hagevi. Växjö: Linnaeus University press.
- Jormfeldt, Johanna (2011) *Skoldemokratin fördolda jämställdhetsproblem: Eleverfarenheter i en könssegregerad gymnasieskola*. Växjö: Linnaeus University press.
- Lgr 22 (2022) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Skolverket.
- Naurin, Elin och Patrik Öhberg (2019) "Kvinnors och mäns politiska åsikter och intresse under 30 år" s 395-408 i *Storm och stiltje*, red Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand, Patrik Öhberg & Annika Bergström. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Oscarsson, Henrik, Torbjörn Bergman, Annika Bergström och Johan Hellström (2021) *Demokratirådets rapport 2021: Polarisering i Sverige*. Stockholm: SNS Förlag.
- Oskarson, Maria och Jakob Ahlbom (2021) *Trender i könsskillnader bland svenska väljare* (Valforskningsprogrammets rapportserie 2021:1). Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.
- SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Westheimer, Joel och Joseph Kahne (2004) "Educating the "good" citizen: Political choices and pedagogical goals." *PS: Political Science & Politics*, 37 (2): 241–247.
- Wolbrecht, Christina och David E. Campbell (2007) "Leading by Example: Female Members of Parliament as Political Role Models." *American Journal of Political Science*, 51 (4): 921–939.